

en toen was er wereldmuziek en werelddans...

door: Rosalien van der Poel

Op dinsdag 25 maart heeft Joep Bor zijn inaugurele rede gehouden. Hiermee aanvaardde hij het ambt van hoogleraar Extra-European Performing Arts Studies bij de Faculteit der Kunsten van de Universiteit Leiden. Een interview met de kersverse hoogleraar.

RvdP: **Je oratie begint met de zin: In 1987 was er plotseling wereldmuziek. Kan je uitleggen wat er zo 'plotseling' aan was?**

Bor: *'De titel en eerste zin van mijn oratie zijn ironisch bedoeld. In 1987 werd de term 'wereldmuziek' door een aantal Britse platenlabels als een marketingconcept gelanceerd. Toen besepte men dat er overal in de wereld fabuleuze muziek werd gemaakt, en dat daar geld aan te verdienen was. Wereldmuziek werd big business. Maar uit mijn verhaal blijkt duidelijk dat er eigenlijk altijd belangstelling is geweest voor de muziek en dans uit de wereld. Toen er aan het eind van de achttiende eeuw allerlei publicaties over niet-westerse muziek en dans verschenen, werd men steeds nieuwsgieriger. De eerste doorbraak kwam toen er in de jaren dertig van de negentiende eeuw Andalusische en Indiase danseressen in Europa optraden, en daarna Javaanse, Egyptische en andere oosterse danseressen en musici. Deze optredens hadden een grote invloed op choreografen en componisten. De volgende doorbraak was toen Ravi Shankar op grote popfestivals zoals Monterey (1967) en Woodstock (1969) optrad. Daarna, in de jaren tachtig, zorgde Afrikaanse muziek voor een nieuwe doorbraak, werd de term 'wereldmuziek' gelanceerd, en ontstonden er overal grote wereldmuziekfestivals.'*

RvdP: **Zou je in een paar regels kunnen omschrijven wat wereldmuziek en werelddans is en wat jij benadrukt in je onderwijs- en onderzoekprogramma? Wat zijn je plannen voor de komende jaren?**

Bor: *'De meest gangbare omschrijving van wereldmuziek is dat het alle niet-westerse pop en fusions of cross-overs omvat. Ik kom zelf tot de conclusie dat wereldmuziek en werelddans zo'n beetje alle muziek en dans uit de wereld zijn, behalve klassieke westerse muziek. Het is geen ballet en moderne dans, jazz, rock, pop, R&B, rap, etc. Dat wil zeggen: dat het gaat om alle muziek die niet in een hokje past. In mijn onderwijsprogramma leg ik nadruk op de belangrijkste niet-westerse muzieksoorten, en op historisch bewustzijn, waaronder de invloed van wereldmuziek en werelddans op westerse muziek en dans. Plannen? In het kader van het Amsterdam India Festival in november 2008 organiseren de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Leiden samen een groot internationaal congres over Indian music and the world. Dan lanceren we ook het boek Hindustani music: Thirteenth to twentieth centuries, waaraan 25 musicologen een bijdrage hebben geleverd. Op dit moment ben ik bezig om in Leiden de krachten te bundelen en een landelijke werkgroep niet-westerse uitvoerende kunsten op te richten. Verder denk ik erover om samen met een aantal collega's een korte geschiedenis van de wereldmuziek en werelddans te schrijven waarin ik, net zoals in mijn oratie, met Marco Polo begin.'*

RvdP: **Wat is het belang voor studenten aan een conservatorium om in hun klassieke muzikopleiding niet-westerse muziek gedoceerd te krijgen?**

Bor: *'Door de globalisering, dat wil zeggen: migratie, mobiliteit, de muziekindustrie, de media en het web, is alle muziek van de wereld vandaag toegankelijk en onderdeel van ons culturele leven geworden. Daarom ben ik van mening dat een inleidende cursus Muziek wereldwijd onderdeel moet zijn van elke conservatoriumopleiding. De ervaring op het Rotterdams Conservatorium heeft geleerd dat studenten zo'n cursus bijzonder boeiend vinden. Voor studenten klassieke muziek en jazz is het van belang om te weten dat veel componisten en vernieuwers in de jazz door oosterse en andere niet-westerse muziek beïnvloed zijn.'*

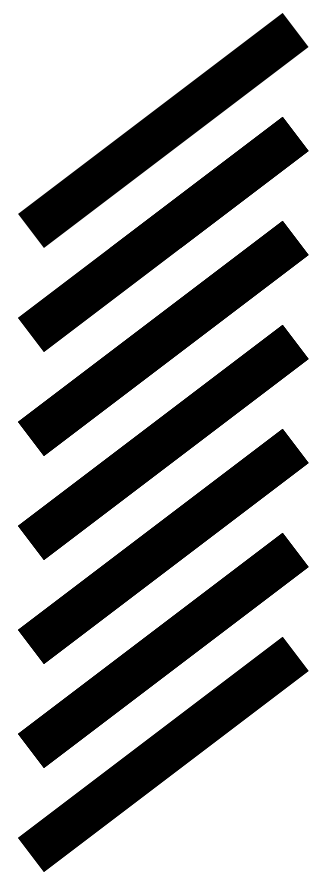
RvdP: **In je oratie zeg je dat niet-westerse collega's een stem in het internationale muziek- en dansgebeuren hebben en dat zij een actieve rol spelen in de vernieuwing op muziekgebied. Kun je wat voorbeelden geven? Bij welke westerse populaire popbands of musici is de oosterse muziekinvloed duidelijk te horen?**

Bor: *'Ravi Shankar was de eerste niet-westerse musicus die wereldberoemd werd. Daarna waren er vele anderen die internationaal doorbraken, bijvoorbeeld Astor Piazzolla, Paco de Lucia, Paco Pena, Lata Mangeshkar, Asha Bhosle, Ali Akbar Khan, Zakir Hussain, L. Shankar, Youssou N'Dour, Sakif Keita, Ladysmith Black Mambazo, Munir Bashir, Nusrat Fateh Ali Khan, Thomas Mapfumo, enzovoorts. 'Norwegian Wood' en 'Within You, Without You' op de Beatles' albums Rubber Soul (1965) en Sgt. Pepper's Lonely Heart's Club Band zijn wellicht de bekendste door Indiase muziek geïnspireerde popliedjes. In de jazz lieten John Coltrane, John Handy, Collin Walcott en Yusef Lateef zich door Indiase muziek inspireren. En thans: Jan Garbarek, John Hassel, Rez Abbasi en George Brooks. Een bekende fusionband was Shakti van John McLaughlin. Beroemde rocksterren die veel met wereldmuziek gedaan hebben, zijn Paul Simon, David Byrne, Mickey Hart, Peter Gabriel, en ook bijvoorbeeld Sting. Wat wil je nog meer?'*

Joep Bor

.....
Data colleges Music in a global perspective van Joep Bor en Henrice Vonck: 1, 8, 15, 22, 29 april, 13, 20 mei in Leiden.
Meer informatie/vakomschrijving: www.studiegids.leidenuniv.nl.
Aanmelden: Marijke Hamel, mcw.hamel@kunsten.leidenuniv.nl.
.....

'Door de globalisering, is alle muziek van de wereld vandaag toegankelijk en onderdeel van ons culturele leven geworden.'